

HÅLL HÄSSLEHOLM RENT

Källa: Nolittergeneration.se

NEDSKRÄPNING

Nedskräpning är ett problem som rymmer hela hållbarhetsbegreppet. Skräpet påverkar miljön genom läckage av farliga ämnen, genom att både djur och människor skadas av skräp och genom att det är fult och störande. Det påverkar vår ekonomi genom att det kostar att städa upp. Och det påverkar sociala aspekter genom att nedskräpade miljöer lätt blir otrygga och vandaliserade miljöer.

Eleverna får i den här övningen hjälp att utforska nedskräpningen där de bor, i Sverige och globalt, och lösningar som krävs för en renare, mer hållbar värld.

GENOMFÖRANDE

Ni ska idag jobba med nedskräpning, lektionen inleds med att titta på en film för att väcka elevernas intresse och få igång en diskussion. Eleverna läser sen igenom elevbladet och arbetar med frågeställningarna. Den andra delen i övningen är att eleverna ska genomföra en skräpmätning och reflektera kring olika sorters skräp och hur det hamnat där.

DEL 1: PRATA SKRÄP

Börja med att låta eleverna se "No Litter" filmen, du hittar filmen under länktips.

1. Samtala i grupper och i helklass om filmen. Ställ frågor som: Hur känns det efter att du sett filmen? Vad vill den säga oss? Vad tänker du när du ser den?
2. Fråga: Kan vi lära oss något av det vi just sett? Vilken roll har vi?
3. Kanske ser ni filmen ännu en gång efter det att eleverna bearbetat det de upplevt.

ÄMNET

BI, GE, KE, SV

MÅL

Målet med övningen är att eleverna uppmärksammar nedskräpning och får en bra kännedom om nedskräpningens påverkan på natur och miljö.

NI BEHÖVER

- Kopiera upp lika många elevblad som det finns elever.
- Pinnar.
- 2 meter långt snören.
- Handskar.
- Påsar.

Låt eleverna läsa elevbladet med fakta om skräp. Utforska och samtala om innehållet. Använd följande frågor som stöd.

- Vad är egentligen skräp? Kan ni ge exempel på vanligt skräp där ni bor?
- Vad kan nedskräpningen leda till? Hur påverkar det livet i havet?
- Hur påverkar nedskräpningen oss människor?
- Hur ser det ut med nedskräpning där ni bor? Är det ett stort problem? Finns det mycket skräp på marken?
- Finns det bra system för att ta hand om avfall?
- Hur kan nedskräpningen minska där ni bor? Vilka lösningar ser ni?
- Hur kan den globala nedskräpningen minska? Vad är varje individs ansvar och vad ligger på kommunen, regering och riksdag, andra länder, företagen och FN? Finns det fler aktörer som spelar roll?

Fördjupning

Eleverna kan arbeta enskilt, i par och grupper för att hitta förslag till lösningar. Hur kan nedskräpningen minska där ni bor? Vilka lösningar ser ni? Liknande övning kan göras även för andra frågeställningar.

Gör så här:

1. Börja enskilt: Varje elev skriver ner sina tankar, minst tre punkter, under några minuter.
2. Låt eleverna sitta i par. Varje par berättar för varandra hur de tänkt och jämför.
3. Par + par: Två par delar sina tankar med varandra. Tillsammans väljer gruppen ut de tre punkter som de vill presentera för klassen.
4. Varje grupp presenterar sina tankar och idéer i helklass.
5. Avsluta med att fundera på vad ni kan göra gemensamt på skolan för att uppmärksamma både problemen med nedskräpning och lösningarna.

DEL 2: SKRÄPMÄTNING

Gå ut och gör en skräpmätning med eleverna.

Ni behöver: Pinnar och två meter långa snören. Gärna handskar och/eller något plockverktyg. (Kom överens om vilket skräp eleverna inte ska plocka upp, t.ex. för att det är farligt.)

1. Dela upp eleverna i grupper som får undersöka varsitt område.
2. Varje grupp sätter ned pinnen mitt i sitt område och knyter fast snöret i pinnen.

NO LITTER GENERATION

Den 16 maj firar barn i skolor över hela världen No Litter Day. Barnen, som blir en del av No Litter Generation, samlar skräp, sorterar och väger det. Samtidigt sprider de information om att alla barn överallt ska få leva i en ren och hälsosam miljö.

SKRÄPLOCKARDAGARNA

Håll Sverige Rent bedriver en kampanj varje vår som kallas "Skräpplockardagarna". Hässleholm Miljö uppmanar alla förskolor och skolor att delta i denna kampanjen då det är en bra pedagogisk aktivitet. Poängen är inte att barnen håller rent i stunden, utan att de lär sig att inte skräpa ner. Skräpplockningen är ett bra tillfälle att resonera med barnen kring nedskräpning. När de ser skräpet börjar de ofta reflektera kring frågor som varför människor slänger skräp och vad som händer med olika sorters skräp. Skräpplockningen blir en konkret aktivitet där barnen är med och bidrar till något positivt, vilket skapar en känslomässig koppling till problemet som är svår att skapa på annat sätt. Det är också ett bra tillfälle att diskutera abstrakta frågor som hållbarhet och cirkulär ekonomi. Håll Sverige Rents undersökningar ger dessutom stöd för att de som deltar i skräpplockaraktiviteter är mindre benägna att slänga skräp i framtiden.

3. Grupperna samlar in allt skräp som de hittar från pinnen och två meter åt alla håll, i en cirkel. Både små och stora skräpbitar ska tas med.
4. När allt skräp är insamlat är det dags att räkna och sortera. Bestäm hur det ska gå till tillsammans, så att alla grupper gör på samma sätt. Räkna exempelvis antal fimpar, plastpåsar och mat- och dryckesförpackningar. Eller sortera efter material; metall, plast, papper etc.

Be eleverna fundera över:

- Vilken typ av skräp hittade ni?
- Vilket skräp var vanligast?
- Vilka tror ni har slängt skräpet – kan ni se var det kommer ifrån? Är det till exempel skräp från industrier eller från enskilda människor? Barn eller vuxna?
- Jämför gruppernas olika områden. Var det olika skräp på olika ställen? Var det mer skräpig på ett visst ställe? Vad kan det i så fall bero på?

Skräpstatistik & mängd

Använd resultaten av skräpmätningen till övningar på matematiklektionen. Anpassa svårighetsgraden efter elevernas förkunskaper. Ta fram skräpstatistik kring t.ex.:

- Olika material. Hur mycket var gjort av metall respektive plast eller kartong?
- Hur många procent var plastpåsar, konservburkar, godispapper eller fimpar?
- Vilket var det vanligaste skräpet? Vilket var minst vanligt?
- Hur många skräp hittade klassen totalt?
- Hur många skräp hittades per m²?
- Hur många procent av antalet skräp skulle kunna vara farligt för t.ex. fåglar, djur i havet eller människor?
- Vad var medelvärdet för klassens samtliga mätningar (i antal skräp/ mätning och/eller antal skräp/m²).

Spara resultatet! När ni gör skräpmätningar igen, nästa år eller under olika årstider, kan ni jämföra och räkna på procentuell ökning eller minskning över tid.

REDOVISNING OCH DOKUMENTATION

Låt eleverna använda No Litter Day till att sprida kunskap om nedskräpningens konsekvenser och uppmäna till engagemang. Det kan göras på flera olika sätt, välj det som passar er klass eller skola. T.ex. göra Youtubefilmer, nyhetsreportage, humor, skräck eller drama som skapar uppmärksamhet eller skriva och hålla tal om nedskräpningens konsekvenser, och om de lösningar som finns.

Dokumentera med bilder och foton och dela i klassens blogg.

LÄNKTIPS

- <http://www.worldschildrensprize.org/nolittergeneration>
- <http://www.hsr.se>

UPPFÖLJNING

Delta som skola/klass i Håll Sverige Rents kampanj "Skräpplockardagarna" som alltid infinner sig på våren, anmälan öppnar runt februari. Klassen kan även samtidigt delta i No Litter Generation där barn över hela världen den 16 maj samlar skräp, sorterar och väger det.

Utdrag ut läroplan LGR22

ÖVERGRIPANDE KUNSKAPSMÅL

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola:

- kan använda kunskaper från de naturvetenskapliga, tekniska, samhällsvetenskapliga, humanistiska och estetiska kunskapsområdena för vidare studier, i samhällsliv och vardagsliv,
- har fått kunskaper om förutsättningar för en god miljö och en hållbar utveckling,
- har fått kunskaper om och förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället.

BETYGSGRUNDANDE FÖRMÅGOR

Övningen ger eleverna förutsättning att utveckla:

- förmåga att använda biologi/fysik/kemi för att granska information, kommunicera och ta ställning i frågor som rör miljö och hälsa/energi, teknik och miljö (BI/FY/KE),
- kunskaper om miljö- och utvecklingsfrågor utifrån ekologiska, sociala och ekonomiska perspektiv på hållbar utveckling (GE),
- förmågan att värdera val och handlingar som förekommer i ett hem utifrån hur de påverkar hälsa, ekonomi och miljö (HKK),
- förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer (SV).

CENTRALT INNEHÅLL

Ämnesinnehåll som tas upp i övningen:

BI: Människans beroende av och påverkan på naturen med koppling till naturbruk, hållbar utveckling och ekosystemtjänster. Naturen som resurs och vårt ansvar när vi nyttjar den.

GE: Hur val och prioriteringar på individ- och samhällsnivå kan påverka miljön och främja hållbar utveckling.

Några grundläggande orsaker till och konsekvenser av fattigdom och ohälsa, till exempel bristande tillgång till utbildning, hälsovård och vatten. Arbete för att förbättra människors levnadsvillkor, till exempel genom Förenta Nationerna (FN).

HKK: Resurshushållning av livsmedel och andra förbrukningsvaror i hemmet. Återvinning i hemmet och i närområdet och hur den fungerar.

KE: Fossila och förnybara bränslen och deras påverkan på klimatet. Råvarors förädling till produkter, till exempel metaller, papper och plast. Hur produkterna ska återanvändas eller återvinnas.

SV: Bearbetning av egna och gemensamma texter till innehåll och form. Att ge och ta emot respons på texter.

Handstil och att skriva med digitala verktyg.